

ПРОФЕСІЙНІ ТА КОМУНІКАТИВНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Рожковська Наталя Миколаївна

*доктор медичних наук, професор,
професор кафедри акушерства та гінекології
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Попова Лідія Михайлівна

*кандидат медичних наук,
асистент кафедри акушерства та гінекології
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Шевченко Ольга Іванівна

*кандидат медичних наук,
асистент кафедри акушерства та гінекології
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Комунікативна компетентність та біоетика є одними з найважливіших показників оцінки фахівців медичних спеціальностей.

В більшості розвинених країн світу професійні етичні вимоги та стандарти в медичній сфері визначені на законодавчому рівні [1, с. 171–173]. Перший Етичний кодекс лікаря України був прийнятий на Всеукраїнському з'їзді лікарських організацій у 2009 році [2].

Згідно Етичного кодексу лікаря України, для кожного пацієнта важливим в процесі лікування є не лише високий професіоналізм клініциста, а й його комунікативні навички та володіння відповідними соціальними компетенціями [2]. Тому в освітньому процесі майбутніх медичних фахівців важливе значення має ознайомлення з етичним кодексом лікаря, який з одного боку, має узагальнюючий характер, з іншого – конкретизує комунікативні, біоетичні та деонтологічні засади професійної діяльності медичного працівника.

Біоетична культура лікаря – основа медичного професіоналізму, тому майбутній лікар повинен володіти морально-етичним якістьми, правильними комунікативними алгоритмами в залежності від клінічної

ситуації, високою здатністю до встановлення емпатійного відношення з пацієнтами.

Мета роботи. Оцінка комунікативних і професійних компетентностей здобувачів вищої медичної освіти з метою посилення їх формування під час освітнього процесу.

Матеріали та методи дослідження. Проведений порівняльний аналіз комунікативних та професійних компетентностей здобувачів вищої медичної освіти (n=81) та лікарів-інтернів (n=36) на кафедрі акушерства і гінекології ОНМедУ з використанням розробленої нами анкети, що включає в себе оцінку професійних (професійна лікарська компетентність, іноваційне оснащення лікарні, постійний професійний ріст) та комунікативних (психологічна лікарська компетентність, професійна лікарська етика, комунікативна лікарська компетентність, командна орієнтація, емоційна саморегуляція) компетентностей в майбутній професійній діяльності за п'ятибальною системою (1 бал – мінімальна оцінка; 5 балів – максимальна оцінка). Статистичний аналіз отриманих результатів проводився із використанням методів медичної статистики з використанням критерія достовірності Стьюдента.

Заняття на клінічних кафедрах, зокрема і кафедрі акушерства та гінекології на базі Багатопрофільного медичного центру (БМПЦ) ОНМедУ, включають взаємодію не лише між викладачем і здобувачем вищої медичної освіти, але й між викладачем, здобувачем вищої освіти, пацієнтом та персоналом клінічного відділення. Тому компетентність викладача, як лікаря, визначає ефективність етики освітнього процесу – між викладачем-лікарем і здобувачем вищої освіти виникають партнерські відносини, при яких важливим є вміння викладача не лише продемонструвати своє клінічне мислення, а й вміння спілкування, як з пацієнткою, так і з її родичами та співробітниками відділення. При цьому здобувач вищої медичної освіти стає активним учасником не лише навчального, а й лікувального процесу, що значно підвищує його мотивацію до знань та вмінь, удосконалення професійних і комунікативних компетентностей [3, с. 141–142; 4, с. 75; 5, с. 54].

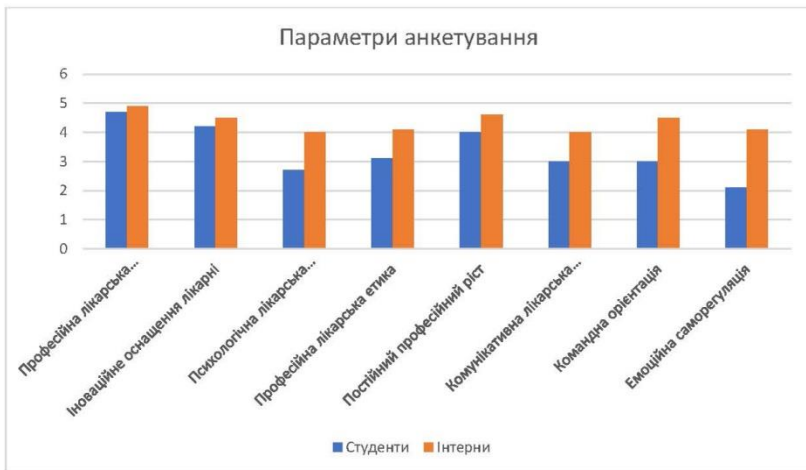
Нами проаналізовано погляди здобувачів вищої медичної освіти 6 курсу та лікарів-інтернів щодо ролі в практичній діяльності професійних та комунікативних компетентностей (таблиця 1, рис. 1).

За результатами порівняльного аналізу встановлено, що як здобувачі вищої медичної освіти, так і лікарі-інтерни високо оцінюють професійні компетентності та їх ріст в процесі практичної діяльності, а також іноваційне оснащення лікарні. Однак, думка здобувачів вищої освіти та лікарів-інтернів щодо етичних та комунікативних компетентностей достовірно відрізняється, що свідчить про формування у інтернів в процесі практичної лікарської діяльності біоетичних ціннісних орієнтацій.

Таблиця 1

Результати анкетування щодо ролі в практичній лікарській діяльності професійних та комунікативних компетентностей

Параметри анкетування	Оцінка параметрів		p
	Кількість студентів, n=81	Кількість інтернів, n=36	
1. Професійна лікарська компетентність	4,68±0,28	4,85±0,22	>0,05
2. Іноваційне оснащення лікарні	4,21±0,18	4,48±0,20	>0,05
3. Психологічна лікарська компетентність	2,67±0,11	3,99±0,16	<0,01
4. Професійна лікарська етика	3,12±0,14	4,08±0,17	<0,01
5. Постійний професійний ріст	4,02±0,19	4,58±0,21	>0,05
6. Комунікативна лікарська компетентність	2,96±0,12	3,98±0,18	>0,05
7. Командна орієнтація	2,97±0,10	4,48±0,25	<0,01
8. Емоційна саморегуляція	2,13±0,09	4,13±0,23	<0,01

Рис. 1. Порівняльна оцінка професійних та комунікативних компетентностей студентів та лікарів-інтернів, бали

Таким чином, існує нагальна необхідність створення в освітньому процесі вищих медичних закладів умов, які дозволять цілеспрямовано формувати у здобувачів вищої медичної освіти, окрім професійних, ще й етичні та комунікативні компетентності за весь період навчання. Значну

роль в цьому процесі можуть відігравати університетські клініки, які поєднують теоретичний і практичний навчальний процес. Принципами сучасної університетської клініки є поєднання в єдине ціле науки, освіти та клінічної практики; пацієнт-орієнтований підхід, висока якість медичної допомоги, оцінка та впровадження сучасних медичних технологій та інновацій.

Висновок. В процесі підготовки майбутніх лікарів важливе значення має набуття професійних і комунікативних компетентностей, зростання якості яких має місце у лікарів-інтернів, що проходять навчання на базі університетської клініки. Це дозволяє рекомендувати таку модель навчання для підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти та післядипломної підготовки.

Література:

1. Булкат М., Петренко В. Загальні засади нормативного регулювання у сфері медичної деонтології. *Теорія держави і права*. 2021. № 5. С. 169–175.
2. Етичний кодекс лікаря України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001748-09#Text>
3. Досвід дистанційної форми навчання в медичному університеті / І. З. Гладчук, Н. М. Рожковська, Л. М. Попова, Ю. Ю. Петровський, Д. О. Григурко. *Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення* : матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. в онлайн-режимі за допомогою системи Microsoft teams (Тернопіль, 20–21 трав. 2021 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. Тернопіль : ТНМУ, 2021. С. 141–144.
4. Сучасні технології підвищення якості медичної освіти / В. Г. Марічереда, О. П. Рогачевський, В. І. Борщ, Н. В. Кривцова. *Інтегративна антропология*. 2018 № 2. С. 74–78.
5. Гладчук І. З., Посохова С. П., Рожковська Н. М., Єрмоленко Т. О. Опанування клінічних компетентностей з акушерства та гінекології лікарями-інтернами. *Забезпечення якості освіти у вищій медичній школі* : наук.-метод. міжуніверситет. конф. з міжнар. участю. Одеса, 18–20 січня 2023 року : матеріали конф. / за ред. д. мед. н., проф. В. Г. Марічереда. [Електронне видання]. Одеса : ОНМедУ, 2023. С. 53–55.